

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.
Zespół (fond) 125.
Archiwum Galicyjskiego Towarzystwa Gospodarczego

1009. Materiały dotyczące hodowli bydła. 1896-1897. K. 16.

1896

Библиотека Об-ва АН УССР
Вид: Рукопись
№ III 1009

1896

A

1896

11

Opis pisma Komitetu c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie z dnia 23. listopada 1896. l. 2056. wystosowanego do Wydziału krajowego.

Na zgodanie Wp. Wydziału krajowego wyrażone w piśmie z 20. października r. l. 66494 mamy nasercy przedłożyć niniejszym opi- nie, nasza co do umian, jakie należałoby przyjąć w ustawie z 20. lipca 1892. o licencyjowaniu buhajów i utrzymywaniu buhajów quinnych.

Ustawa z 20. lipca 1892. stanowi, że tylko licencyjowany buhaj może być używany do rozplodu cudzego bydła (§. 2) i używania gny- wny na pokrycie jalołohi lub krowy buhajem nielicencyjowanem, używ. na własności wglądno posiadacza buhaja, a także na własności posiadacza jalołohi lub krowy pokrytej (§. 16).-

Stawiając nie jest i kharanoni puzeranie buhajów nie licen- cyjowanych, do własnego bydła.

Skutkiem tego dzieje się bardzo powolnie, i w rozmaici gó- spodarze powoliach i miasteczkach utrzymują buhaje ni licen- cyjowane, które z powodu wad budowy i innych ujawnych przyznawców, nie uzyskują nigdy licencji i puzerają je nietyl- ko do własnego, ale niżej lub niżej potrzebują także do cudzego bydła. Kartule w tym ostatnim względzie jest niemiernie trudną, prawie niemożliwą, gdyż tacy posiadacze ni licen- cyjowanych buhajów przyznają jalołohi i krowy do stano- wienia na wader lisk, wstata, a ten samemu znajdują, krow. teli i puzer w utrzymywaniu niedowolnego stanowienia u miej- scowej ludności, która razmyeraj u nas tak samo jak gdzie indziej chce mieć prawo do stanowienia darmo lub za najtań- szą cenę nie dbając o to, że produkt będzie lichy.

Chociażbyś, że według tego co tu przytocziliśmy, używane bywają, obok licencyjowanych buhajów w znacznej liczbie buhaje ni licencyjowane i to nietylko do własnego, ale i do cudzego bydła używają wader ujawnie na wadersi potanostwa a przede przysiętego stanu bydła w kraju, gdyż ni licencyjo- wane buhaje są razmyeraj ni odpowiednie, następnie są nieliczne ludności od przedstawiania buhajów do licency- jowania, skoro imi tego nie wymaga, a mimo to mieli- cencyjowanym buhajami robią im konkurencję i porba- widzą przychodów, któreby pokryły koszt utrzymywania dobre- go buhaja. Tażakha podniesienia chudu bydła w kraju tak znaczenia dla kraju i państwa popierana, paralizowana jest w wysobim stopniu przez utrzymywanie ni znacznej ilości ni licencyjowanych buhajów, które puz- erane buhaja, także do cudzego bydła.

Z powyższych względów musimy w interesie podniesienia chowu bydła w kraju Amagac' się umiemy ustawy z 20. lipca 1892. w tym kierunku, aby w tych krajach kraju, w których ta ustawa całkowicie nie jest wycie, nabroniennem było niezaważnie do rozpladu białej, niebezpiecznej choroby, a to tak do cudzego jak i do własnego bydła.

Na podstawie tego rozporządzenia sprawa względnie brzożolanych przytoczonych krajów, prowadzimy się na przykład krajów, w których takie przepisy istnieją, i znakomicie przyłączyły się do podniesienia chowu bydła, jak Bawonii (ustawa z 5. kwietnia 1888), Wirtembergii (ustawa z 16. czerwca 1882), Wielkiego księstwa Badeńskiego (ustawa z 20. lutego 1890). Krajów austriackich Cechy (ustawa z 21. kwietnia 1887). W 1892 dzień ust. kraj. postanowili, że do rozpladu mogą być wzięte jedynie licencyjowane białe. Ustawa ta została wycie 14. maja 1888 r.

Na tej podstawie proponujemy następująco umiaru w te, które ustawy z 20. lipca 1892.

§ 1. Czworonożne białe tak do cudzego jak i do swego bydła, jest dozwolone tylko pod warunkiem przestrzegania powyższych przepisów ustawy.

§ 2. Do rozpladu mogą być używane tylko białe licencyjowane, a to: białe nas objętych ustawami krajowymi przez Wydział krajowy programem, można pisać tak do swego jak i do cudzego bydła - nas białe nas tymi prawami, gwarantując im objętych mogą być pisać tylko do swego bydła, co najdalej, które licencyjowej wystawianej dla białej, musi być wyraźnie zamieszczone.

§ 3. Jako licencyjowane uważane będą, te białe, które posiadają licencyjowa na odpowiednim do rozpladu umu, również białe nabroniennem przez Komitety ok. Turarystra gosp. galic. i Turarystra rolniczego Krakowskiego, dla st. cyj subwencyjnych, obrot narodowych, gmin, lub prywatnych właścicieli, rozpatrując w certyfikaty odwoływanych Komitetów.

§ 4. Bez umiaru, aż do ostatniego ustępu, w którym rozpladły imy sobie mieć wyraźnie nie... innych warunków koniecznych w celu prowadzenia uprawy i rejestru, opłaca funduszu państwa kraj.

§ 5 i 6. bez umiaru.

§ 7. Jeżeli komisja umu białej, odpowiednim do rozpladu umu, wycie właścicielom tego licencyjowa, wam, na dwa lata

a względnie na rok jeden i występuje buchajca. Buchajom na-
kupowanym przez Komitetę ek. Towarzystwa gosp. galic. i
Towarzystwa rolniczego Krakowskiego, stają samiacz licencyi
certyfikaty dwójnych Komitetów. Komiteta prowadzić be-
dzie rejestry licencyjowanych i przez Komitetę ek. Towarzystwa
gosp. galic. i Towarzystwa rolniczego Krakowskiego zakupowa-
nych buchajom, a dobowym wykazem niejedności i marżach
własności. Rejestra te. wyrazy..... (bez zmiany do końca)

§. 9. bez zmiany.

§. 10. Koszta zakupu buchajca rocznego, wile i innych
rodzajów nie byłoby pokryte, wotory właścicieli roczna na
wzrostlich właścicieli hów i jatwek, którzy swoich własnych
buchajom licencyjowanych nie utrzymują, a to wstawka....
(do końca bez zmiany; na koniec) komiteta utrzymywania bez-
hrajów rocznych będą pokryte opłata, w skoku, według d.
zwyczajnej takty.

§. 11, 12, 13, 14 i 15 bez zmiany.

§. 16. bez zmiany, tylko w wyrażeniu słów: „niepistrowany”
„ciężka” - „ciężki” - i „własność własności” -

Rekta paragrafów aż do końca bez zmiany.

§. 22. Wstawa niniejsza ma zastosowanie do obwarów dwor-
skich a wyrażeniem §. 8-13 i §. 20.

Stowarzyszenie do zmiany proponowanych przez nas w teście
ustawy, musiatyby nastąpić i odpowiednio zmiany w pro-
siedach wykonawczych:

do §. 7. Właścicielowi buchajca rocznego za zupełnie odpowie-
dniego do wyprzedu, wyda przewodniczący komisji, licencyj-
wanym na dwa lata, według wzoru a. Wzrosty zgłoszy buchaj-
nie odpowiadają w niejedności wyrażeniom, jednak dla
innych powodów, jak np. dla braku na rok w danej miej-
scowości dostatecznej ilości zupełnie odpowiednich buchajom,
komiteta umataby za stosowne wydać mu licencyj, w sta-
him razie na dwa opiewać na rok jeden. Buchaj taki
będzie opistrowany na prawym, a w jego braku na
lewym regu, wywołonym znakom I (licencyjowany)
i liczą roku licencyjowania. Wzrosty posiadający bu-
haje kupione przez Komitetę ek. Towarzystwa gosp. galic.
lub Towarzystwa rolniczego Krakowskiego, muszą prze-
stąpić komisji w terminie głównego licencyjowania
certyfikaty dwójnych Komitetów, na podstawie których
buchaje te mają być wciąż wzięte w spis buchajom licencyj-
owanych. Komiteta ma prowadzić rejestry licencyj.

nowanych i przez Komitetę sk. Towarzystwa gosp. galic.
lub Towarzystwa włościańskiego Krakowskiego zakupionych
buhajów według prawa B, a także powiększenia li-
cencyonowania głównego, względnie nawisła miejscowo-
ści, w których są te buhaje, a wyznaczeniem nawisła
ich właścicieli.

do §. 9. Komisye licencyonujące obowiązane są przedkładać
Wydziałowi krajowemu corocznie po ukończeniu wiosennem
licencyonowaniu wykaz gmin, które podług zdania komisji
powinny postawić się o buhaje licencyonowane, czy to z fun-
duszów włościan, czy przez fundusz funduszu powiatowego
i oznaczyć sumę, którą chcą zakupić się mających
dla każdej gminy buhajów, a oznaczem i termin do któ-
rego buhaje te w gminie znajdować się muszą. Gdyby
po upływie oznaczonego terminu, która gmina wpa-
dła, w buhaje się nie zaproszyła, komisya ma pa-
niadzić o tem Wydział krajowy, który wyjedna w
władzy politycznych umiarkowanie spornych za wykonania
uchwały komisji. —

do §. 10. Wykazać taksy pobierać się mającej od skoku, w ca-
łości dla każdej gminy, komisye licencyonujące w powo-
leniu re. powierzeniu gminom, a patrzeć za ja. Wydział
krajowy. Optacyjny raz takse od skoku, ma właściciel kro-
wy prawo bezpłatnego wynajęcia buhaja w razie gdyby kro-
wa dalej się latowała, pod warunkiem jednak warunkiem, nie
może być tak oznaczonego „proporcjonalnie” t. j. żeby buhaj ma-
krowy mógł być dwa razy, raz po dwa.

Na zamiary tego planu grafu shtonito nasto, że wskutek
wielkich trudności wykonania go w krótkim czasie jego
bramierem, nie był on nigdy wykonywany. To też wła-
ściciel prywatny buhaja licencyonowanego, nie mając za-
prawnionego wyznaczenia na dobre utrzymanie, a pa-
stwy być bardzo niskie takse od skoku, wskutek których
wielcy jako, powoływani właściciele buhajów licencyon-
owanych, sprzedaje najgłówniej niektóre swoje bu-
haje, widząc że go bez straty dobrze utrzymać nie
może. Teren zaś buhaj licencyonowany jest własnością
gminy, najgłówniej oznacza rada gminna tak niskie
takse od skoku, że za nie utrzymujący buhaja nie może
go dobrze wyżyć, przez co nawisła funduszu gminny na
stratę. Buhaj ile żywności przynosi staje się nierówny do

skokii, a sprzedany naturalnie nie rozwiści wyłożonych
na rękopisów iść znaczących fundusów. Szósty raz,
je wysokość takry od skokii powinną unaczaić kominie
licencyumijere w porównaniu ze powierchnością, gmin,
na, to jednak zawsze jeszcze tego nie usunie, jeżeli skok
kupajir licencyumowanych będą, po gminach behaje nie,
licencyumowane.

W przepisach wyhamowczych do §. 13. jest porządkiem,
ze, Przepisy dla utrzymujących behaje licencyumowane, ob,
je to są, powina, instrukcja, wydana przez Wydział Krajowy.

Oto takiej instrukcji dotąd nie ma, a naszym zdaniem
byłaby ona bardzo potrzebna, a nawet konieczna, gdyż
opierając się na niej mogłyby kominie licencyumujące sta-
wiać kategoryczne i ścisłe żądania przy lustracyach ku-
pajir licencyumowanych gminnych.

Deczka przepisów wyhamowczych bez zmian.

Nakonieć szósty, je pomysłoby to unaczaić do utatwie-
nia, całej akcyi, gdyby Wyżsi Wydział Krajowy, wpro-
bił u Wyższego Sejmu przyznawanie jakiegoś nowego
funduszu na udrzanie napomig bezwrotnych, gminom
bardzo ubogim, a skutkiem, które, całej hwoły, na rękopis
Dobrego behaja, same utrzymać, ani przyjąć, by nie mogły.

Je Dobrego utrzymywania behajir licencyumowanych,
przyznano by się, także bardzo, gdyby był jakiś fundusz
przeznaczony na promie dla najbiedziej utrzymujących.

W. j. w.

POD: dnia 26. / r. 1896.

L: 1199.

VI

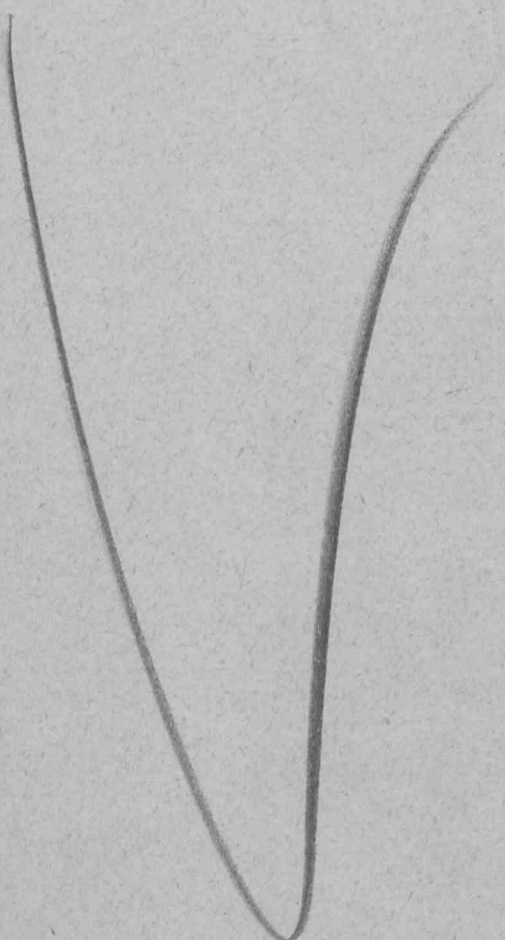
5

P. s. n. względem prawnictwa niemieckiego
sub: na rok 1897. w druku szwajcarskiego
galejs, twórcy chłonnym, smie i szwajcarskim.

pr. l. 1061/895.

h. 1199/syb.

ODDZIAŁ
INWENTARZY

No 1199/96

O. J.

Ministeri subv. Szialu chowu
inwentary na r. 1897

J. K. M.
In ^{weiterer} ~~der~~ ~~folgenden~~ ~~der~~ ~~folgenden~~
Bericht vom 18ten May d. J.
Ziff. 884. betreffend die Prämien
für den Gewinn in p. v.
Nigun Pflanzenbau, da
es sich ^{um} ~~die~~ ~~unterstützte~~ ~~Comi~~
te der J. K. M. wird für
die ¹⁸⁹⁷ ~~1897~~ ~~unterstützten~~ ~~Sub-~~
ventionsanträge ~~ausgegebenen~~
Zahlungen:

I Hornvich.

Wie es dem Hohen r. v. Minister
rium bekannt ist, hat uns
der Galizische Landesauschuss
eine Subvention jährliche von
2000 fl in Zweck der Hebung
der Hornviehzucht, auf die ab
Dauer von 10 Jahren vom 1893
gerechnet, zugesichert. -
Heuer verfließt das vierte Jahr
von ~~der~~ ~~Höhe~~ ~~des~~ ~~Ministeriums~~
^{aus} ~~aus~~ ~~einer~~ ~~Subvention~~ ~~in~~ ~~derselben~~
Höhe gütigst zu ertheilen gerüthet.
Sich der Hoffnung ergeben
dass das Hohen r. v. Ministerium
dieser ^{Beihilfe} ~~Beihilfe~~ ~~an~~ ~~ertheilen~~ ~~wird~~,
haben wir auf diesen Gebiete
eine Action begonnen, welche
im Laufe der Jahre hoffen wir,
erhebliche ^{Beimfall} ~~Beimfall~~ ~~tragen~~ ~~wird~~.
Um nur ein Beispiel zu geben
wie die ^{Thätigkeit} ~~Thätigkeit~~ ~~auf~~ ~~Grund~~ ~~der~~
zugesicherten Subvention rasch
fortschreitet, weisen wir auf
die Zahl unserer eigenen

uns

Gemeinde hier Sprungstationen.
 Im Jahre 1892 haben wir der-
 selben 42 gehabt, heuer ~~ist~~ haben
 wir deren 154. (Ausserdem sind
 subventionieren wir ~~10~~ Stationen
 mit fremden Stieren)

Unsere Stammheerden liefern
 schon heute ein Zuchtmaterial,
 welches mit ^{dem} ~~Fach~~ ^{der} ~~Land~~ ^{Land} concurrenzen
 kann.

Nur mit Hilfe des hohen
 k.k. Ministeriums, können
 wir die begonnene Arbeit
 fortführen, und ersuchen demnach
 achtungsvoll um eine weitere
 Libentium von 20.000 fl. zu
 Zwecken der Hebung der Horn-
 viehrzucht für das Jahr 1897.
~~Um unser Zuchtmaterial auch~~

^{aber auch}
 Um weiteren Kreisen zu ermög-
 lichen, unser Zuchtmaterial kennen
 zu lernen,

~~Kennntlich zu machen~~

~~weiteren Kreise~~ ^{einwärts} ~~von~~ ^{unsere} ~~geigen~~ ^{und} ~~und~~
~~unserer~~ ^{Land} ~~Züchtern~~ ^{einwärts} ~~den~~ ^{Land} ~~Abatz~~
~~quellen~~ ^{möglich} zu öffnen ~~einwärts~~,
 andererseits, um ~~zeigen~~ ^{zu können}
 allen unseren hohen Gönnern, die
 wir ~~den~~ ^{die Ehre haben werden,} ~~einmalen~~ ^{beabsichtigen,}
 die bisherigen Resultate unserer
 Arbeit zeigen zu können, beab-
 sichtigen wir im Mai oder Juni
 1897 ^{zwei} ~~eine~~ Viehschau ^{eine} der

✓ eine feste

berichtet durch 4 bis 6 angrenzende
Gemeinden.

~~...~~

Gegen von Senok, in eine andere
 in der Gegend von Stanislaw
 zu veranlassen, ~~...~~
 Da es sich ~~...~~ meistens um
 Danerwisch handelt, wird
 wobei wir alle Kosten der Ver-
 schiebung und Erhaltung selbst
 bestreiten müssen, ~~...~~
 da keine Mittel ~~...~~
 sind wird genöthigt das Hohe
 K. Ministerium, ~~...~~
~~...~~ um eine Subvention
 von fl. 4000, zu ~~...~~
 Vergünstigung zweier oben erwähnt
 Viehanstellungen, ~~...~~
 zu ersuchen.

unvollständige Angaben zu empfangen, das
 sind dann jedoch 1895 zum Jahresabschluss
 die Abrechnung zum Regional-Anschluß
 nicht beauftragt werden.

II Forstwirtschaft

Die Schweinezucht ist

von der größten Bedeutung für
 unsere Landbevölkerung,
~~...~~
 Die Schweinezucht für jeder
 Bauer ist auch Schweinezüchter,
 um die Verbesserung der Qualität,
 kann durch ~~...~~ die Preiserhebung
 der Ware, um Millionen den
 Reichtum ~~...~~ des Volkes steigern.
 Demnach bestreben wir
 amöglichst viel Gemeinde ~~...~~
 Ober-Sprünghöfen zu er-
 richten, ~~...~~ Dank der Hilfe des Hohen K. u.
 Ministeriums, ~~...~~ im Laufe des J. 1895
 drei ~~...~~ errichtet werden.

Wir sind

Die Kreuzung unseres Landes
schlagen mit Yorkshire-Bist
gibt ausgezeichnete Resultate,
er bildet eine sehr gern ge-
kaufte Waare. -

Da (aber) wir auf die Nationen
unser Springfähige übergeben
was beansprucht, die Erreich-
kann, ist es mit grossen
Kostensparungen, ~~einzelnen grossen~~
der Höhe der erreichten Subven-
tion hängt es ab, wie viele
Gemeinden wir jährlich mit
Ihrer Versorgung können und
darin ^{bitte} stellen wir in diesen
Jahren wieder um eine höhere
Summe in unserer Subvention
Anträge zu diesen Zwecken,
pro 1897, nämlich fl. 5000, zu welcher
wir hiermit ersucht sind das
Hohe K. Ministerium prüfen.
Nur von der Höhe der erreich-
ten Subvention wird es abhängen,
wie lange Zeit wir brauchen
werden, um aus Galizien eine
der ersten Schwein-Export. Pro-
vinzen zu machen - ~~hat~~ für
bedürfen ^{dieser} ~~einer~~ ~~der~~ ergiebigeren
Staatsbeihilfe für das nächste
Jahr umso mehr, da wir ~~in~~
sehr grosse Verluste im Gortens-
viehstande durch die so allgemein
verbreitete Schweinereise, in
Vorjahre erlitten haben. -

gleichzeitig aber auch immer
reinblütiger zur Verbesserung
unserer Central-Hauswesen
und auch weitere im Auslande ^{zu} kaufen
sollen und weitere ^{schöne} ~~aus~~ ^{Zucht}
Hammeser als Heringsquellen
von Gemeinde Ebern errichten müssen,
deren wir schon 67 besitzen

Das Hohe K. Ministerium
ehrerbietigst

jährlicher

III Schafe

Die ~~in~~ ^{uns} Vorjahre ~~uns~~ ^{uns} gütigst
ertheilte~~n~~ Subvention 1000 fl.
haben wir zum Ankauf einer
grösseren Zahl russischer
schwarzer Wollschafe verwendet
sind zur Gründung einer
Cobasold Stamm Herde.

Die Anfrage nach ~~die~~ ^{den} Finischen
„Cauki“ Schafen steigert sich bei uns
mit jedem Jahre. ~~W~~ ^{Wir} würden
sie ~~uns~~ ^{den} liefern das ent-
sprechendste Material zur
Züchtung unserer schwarzen

Schafe, ~~da~~ ^{da} sie eine viel bessere
~~in dieser Richtung~~ ^{in dieser Richtung} Forde-
rungen wir theilweise ~~zu~~
entgegen ^{zu können,} ~~erhalten~~ wir

~~Das~~ ~~Hohe~~ ~~von~~ ~~Ministerium~~
sowie zur Gründung wenigstens
zweier englischen Mastschaf-
Stamm Herden, eruchen wir das
Hohe von Ministerium ~~erfordert~~
voll um eine Subvention von
4000 fl. pro 1897, zu Zwecken
der Hebung der Schafzucht.

IV Geflügelzucht

(wnioski subw. ogólne - art. II).

Mny

Wolle in ein erheblich
grösseres Körpergewicht
besitzen. ~~Und~~ ^{Und} dabei sind
sie auch sehr milcher-
giebig, was für unsere Jänern
von grosser Bedeutung ist.

Orla obznan subventionisan
 tozage zispomun durland
 woznyst dymnyst dny gupar
 dopta Comite fur Kfuzynst
 i Wnspstntst pro 1884. m.
 woznystfndt Bndtrnyu.

Zur Hobnung der Kromenstziff	-----	20.000 Gul
Für 2 Wnspstntst	-----	4.000
Zur Hobnung der Sponnngstziff	-----	6.000
Zur Hobnung der Spozzstziff	-----	4.000
Zur Hobnung der Gufenzstziff	-----	500
Zusamen		34.500 Gul

Comite.

Expt
 do
 bez en Nannas.
 ad Rom

W dalem relabreni
 puzanica nasrege wneconu
 z dnu 18. maja br. 1.884.
 many launyt nimegreu
 protaryi bez nannas. a
 1876
 Calareni pro 1/1, nann
 puzanica subwenzare na
 1887 z dnu chowu
 inawentary i wyptaw puz.
 gubornych; z wyzyny
 puzab o taekame rychle
 puzantani tarowych puz.
 Ok chui vol. z dnu
 z dnu chowu puzantani.
 257 1886

24/1886

POD: dnia 7/X 1896
 L: 1962.

10
 II

WNIOSEK

członka Izby handlowo-przemysłowej D. MANDLA.

Finansowa podstawę każdego państwa tworzy handel, przemysł i rolnictwo; są to istotne siły, płacące podatek. Państwo, wspierając je, wykonuje tylko obowiązek utrzymania siebie samego; a jakkolwiekby rząd byłby gorliwy w tem dążeniu, tem niemniej przecież mają patrio-tyczny obowiązek ekonomiczne reprezentacje społeczeństwa, dostrzegłszy opóźnienie wprowadzenia w życie nagląco potrzebnych instytucji, rząd w ten sposób popierać, ażeby mu nieść inicjatywę przy rozwiązywaniu palących kwestyj chwili bieżącej.

Kwestya, o której mówić zamierzam, obchodzi zbliżka handel, przemysł oraz rolnictwo i to w równie wysokim stopniu; ze stanowiska rolnictwa dotkne jej tylko zlekka, ponieważ ono tak w kraju, jak państwie, ma swoje c. k. Towarzystwa rolnicze, ich filie, kluby, kasyna, rolnicze Towarzystwa okręgowe, rady kultury krajowej, stowarzyszenia powiatowe rolników, a te wszystkie instytucje wystarczają do obrony interesów stanu rolniczego. Jeżeli więc zostanie raz poruszona sprawa, obchodząca równomiernie kraj i państwo, to niezawodnie poprą ją także całemi siłami reprezentanci rolnictwa. Mnie więc, jako członkowi Szanownej Izby handlowo-przemysłowej, pozostaje obowiązek tę kwestyę wprowadzenia w życie ogólnego przymusowego ubezpieczenia bydła, czy to w formie prywatnej, krajowej, czy państwowej instytucji, omówić jedynie ze stanowiska kupieckiego, eksportowego i przemysłowego, tem więcej, że także fachowe biura Wysokiego Ministerstwa spraw wewnętrznych i rolnictwa zajmować się będą tą sprawą z całkiem innych punktów widzenia, aniżeli te, na które Wysokie Ministerstwo handlu uwagę swoją zwróciłoby powinno.

Nie wdając się w dalsze wywody słowne, oprę moje uzasadnienie na podstawie statystycznego materiału cyfrowego, zestawiając porównanie naszego wywozu bydła w latach 1894 i 1895 do połowy roku 1896; będzie to bardzo smutny obraz.

Wywieziono.

		Wartość handlowa zfr.		sztuk
Wołów	1894	25,484.700		84.949
	1895	15,524.665		54.336
		9,960.035	minus	30.613
byków	1894	3,647.996		12.895
	1895	1,460.745		6.042
		2,187.251	"	6.853
krów	1894	15,434.800		77.174
	1895	9,467.580		49.899
		5,967.220	"	27.275
młodego bydła	1894	4,164.704		35.946
	1895	2,841.800		29.834
		1,322.904	"	6.112
cieląt	1894	429.625		17.500
	1895	305.427		12.441
		124.198	"	5.059
owiec, kóz jagniąt itd.)	1894	4,812.037		355.121
	1895	2,925.859		255.240
		1,886.178	"	99.981
świń	1894	29,129.112		489.285
	1895	6,274.070		114.665
		22,855.042	"	374.620

Zatem

Eksport 1894:

Wartość handlowa zŕ.	sztuk
25,484.700	84.949 wołów
3,647.996	12.895 byków
15,434.800	77.174 krów
4,164.704	35.946 młodego bydła
429.625	17.500 cieląt
4,812.037	355.121 owiec itd.
29,129.112	489.285 świń.
<u>83,102.974</u>	<u>1,072.870</u>
15,697.026	— — — szczególnych gatunków
<u>98,800.000</u>	

Eksport 1895:

Wartość handlowa zŕ.	sztuk
15,524.665	54.336 wołów
1,460.745	6.042 byków
9,467.580	49.899 krów
2,841.800	29.834 młodego bydła
429.625	12.441 cieląt
2,925.859	255.240 owiec
6,274.070	114.665 świń.
<u>38,924.344</u>	<u>522.457</u>

bierny o kwotę 44,178.630 zŕ. i 550.413 sztuk, czyli blisko 53%.

Widzimy z tych cyfr, wyjętych z urzędowej statystyki, że ten mniejszy dochód w kwocie przeszło 44 milionów zŕ. przy wywozie bydła w jednym roku nie powstał z powodu spadku cen, wywołanego hyperprodukcją bydła, ale tylko dlatego, że zmniejszyła się odpowiednio liczba sztuk wywiezionego bydła.

Należałoby i chciałoby się spodziewać, że ten tak smutnie wyglądający bilans handlowy roku 1895 poprawi się w roku bieżącym; urzędowe wszakże cyfry wywozu z ubiegłego okresu (1/2 roku 1896) przedstawiają się w sposób następujący:

Wywóz bydła w styczniu — lipcu.

Rodzaj	1895	1896	1895	1896	Różnica
	Wartość handlowa zŕ.		Liczba sztuk		
Woly	10,446.614	7,133.335	36.597	27.536	— 9.061
Byki	1,029.215	425,150	4.257	1.936	— 2.321
Krowy	4,663.943	2,297.100	24.582	13.417	— 11.165
Mł. bydło	1,390.841	1,051.620	14.602	10.649	— 3.953
Cieleta	185.794	74.166	7.568	3.021	— 4.547
Owce itd.	1,928.321	2,326.893	162.621	165.994	+ 3.373
Świnie „	6,020.659	413.018	109.996	4.814	— 105.183
	<u>25,665.387</u>	<u>13,721.282</u>	<u>360.223</u>	<u>227.367</u>	—
	1895	25,665.387			
	1896	13,721.282			
					o 11,944.105*)

czyli dalszy spadek 47% w porównaniu z połową poprzedniego roku; tak że dzisiaj po upływie półtora roku w porównaniu z rokiem 1894, mamy pełny spadek o 75% do zapisania, bez żadnych widoków, ażeby rychło ustał ten tak szkodliwy objaw dla austriackiego bilansu handlowego.

Gdy jeszcze zastanowimy się nad tem, że pominiawszy już, iż chów bydła w danych stosunkach zmniejszył się o całą kwotę wywozu roku 1894, czyli o 99 milionów zŕ., jest to z drugiej strony cios dla Austrii, będącej w połowie drogi ekonomicznego rozwoju, a cios ten wpłynąć musi na dochody kolejowe, osłabić siłę podatkową, ponieważ bydło dostarcza wiele surowych produktów przemysłowi do przeobrażenia, a tych właśnie musiałoby braknąć.

Nie dotykając szczegółowo rolniczej strony, nie mogę przecież pominąć pytania, co otrzyma mały włościanin i gospodarz wiejski za wołu, krowę lub trzodę, jeżeli nie wywieziono bydła za 98.8 milionów, dowóz zaś, jak poniżej zamieszczone tabele z lat 1894/95 wskazują, przy 13 milionach zŕ. zaledwie o 1/4 miliona zŕ. doznał spadku.

*) W kwocie tej nie uczestniczy Galicya ani jedną sztuką, ani jednym guldenem, ponieważ galicyjski wywóz jest zupełnie wzbroniony.

Dowóz bydła rzeźnego do ogólnego austr.-węg. okręgu cłowego:

Rodzaj	1894	1895	1894	1895
	Wartość handlowa ztr.		Liczba sztuk	
Wołów . . .	7,072.034	7,273.045	55.962	59.949
byków . . .	71.295	47.446	281	187
krów . . .	865 024	1,017.936	7.420	8.401
młodego bydła	80.535	90.594	930	1.046
owiec, kóz itd.	76.001	241.338	17.978	52.800
świń . . .	5,013.129	4,134.265	281.232	205.413
	<u>13,178.018</u>	<u>12,804.624</u>		

Wobec wykazanego powyżej stanu, należy dotrzeć do jądra rzeczy i wskazać środki zaradzenia złemu.

Przyczyna jest wprawdzie wszechstronnie znana; wszakże węgierski minister finansów obdarzył rok ten nazwą «roku zarazy». Pomór, zaraza, główny nieprzyjaciel hodowli bydła, nawet ludzkiego zdrowia (np. tuberkuloza między ludźmi nie wygaśnie wprzódy, dopóki nie zostanie wyteploną u bydła; zaraza pyskowa i racicowa, nosaczna i inne choroby, jak to już pod względem lekarskim udowodniono, przeniesione być mogą często na ludzi), oto jedyna przyczyna tych tak smutnych stosunków. W jakiż sposób ta przyczyna może być usunięta? Rząd wskazał nam drogę: wytępił on w najkrótszym czasie zarazę płucną i w tej mierze znalazł niezaprzeczalnie właściwą drogę.

W jakiej formie da się to jednak przeprowadzić? Odpowiedź na to jest równie stanowcza: w formie przymusowego ubezpieczenia bydła! O rentowności tej formy wątpić nie można; podstawy dostarczy nam znowu statystyka.

Czy jest możliwem przeprowadzenie przymusowego ubezpieczenia bydła za pomocą prywatnej instytucji? — Nie! Nawet miejska albo prowincjonalna, nawet krajowa instytucja ubezpieczenia bydła będzie albo niepożyteczną, albo ciężką maszyną, gdyż należy pamiętać o tem, że włościanin, gospodarz wiejski pędzi swoje bydło o wiele mil, ażeby je lepiej sprzedać; prowadzi je z jednej prowincyi do drugiej, tak że kontrola jest niemożliwą; dotychczas obowiązująca rzekoma kontrola za pomocą paszportów bydłowych przeżyła się już dawno, prócz tego sprawa ona pomyłki i trudności, wolne od zarazy okręgi bywają nieraz zamykane, zarażone pozostają niezamknięte. Przymusowe ubezpieczenie bydła może przeprowadzić tylko silna ręka państwowa. Ona tylko jest w stanie ustrzedz przed zawleczaniem zarazy z gospodarstw, wsi, miast i krajów, a nawet z jednego państwa do drugiego.

Wysoki Rząd dąży do zaprowadzenia przymusowego ubezpieczenia od ognia. Byłoby to może pożyteczne, ale nigdy tak dalece, jak przymusowe ubezpieczenie bydła, ponieważ prywatne instytucje ubezpieczeń od ognia rozwinęły się tak dalece, że poszczególne kraje stósownie do stopnia kultury mają już zabezpieczone mienie w wysokości 40 do 95%, a rolnicy, handlarze bydła i rzeźnicy wyczekują z upragnieniem ubezpieczenia bydła; z konieczności powstają nawet stowarzyszenia wiejskie i powiatowe oraz stowarzyszenia rzezi bydła, polegające na wzajemności; są one w ręku stosunkowo biednych ludzi, premia więc musi być niestosunkowo wysoka, kontrola zaś jest wprost niemożliwą i dlatego upadają one po krótkim istnieniu.

Porównać warto pożytek i szkodę ubezpieczenia od ognia i ubezpieczenia bydła. Przypuśćmy, spali się dom, a nawet cała wieś, ale porównajmy straty wynikłe z największego pożaru z olbrzymimi cyframi, jakie traci nasz wywóz. Gdy zaraza wybucha, biedny rolnik zadaje cho remu zwierzęciu sekretny środek domowy, ażeby nie opłacać weterynarza, albo w tajemny sposób prowadzi chore bydło na targ, zaraża niejednokrotnie trzodę sąsiada, a nawet całą drogę przypędu do miasta, wreszcie ta jedna sztuka zaraża część bydła będącego na targu, a to bydło właśnie ma być rozprowdzone dalej po kraju i państwie, a z niem zaraza.

Jeżeli w jednej ze wsi — dajmy na to w Galicyi lub Morawie itd. — stwierdzoną zostanie jakakolwiek zaraźliwa choroba na sztuce wołu, świni lub owcy, w takim razie zamykają się nietylko austriackie prowincye jedna przed drugą, lecz także całe państwo jest wobec zagranicy zamknięte i w ten sposób tracimy wywóz i ponosimy szkodę około 100 milionów ztr.; w ten sposób nasz bilans handlowy

staje się bierny, słabnie siła podatkowa, upada kredyt państwowy i prywatny.

Przymusowe ubezpieczenie bydła zapewni wieśniakowi rękojmię, że dostanie on swoje pieniądze za bydło, chociażby ono było chore lub podejrzane, zatem nie będzie zmuszony niemoralnie, potajemnie, na szkodę innych swoje chore bydło przez wieś, na targ do miasta prowadzić, a w ten sposób zostanie zaraza zupełnie stłumioną. Dalej co się tyczy konwencji weterynarskiej, możemy żądać od państw sąsiednich, ażeby swoje komory graniczne dla naszego zdrowego bydła otworzyły i w ten sposób moglibyśmy mieć nadzieję uratowania naszego o 100 milionów spadłego wywozu.

Może powstać pytanie, w jaki to sposób dałoby się opanować zarazę w przeciągu 2—3 miesięcy, skoro ona całe lata się rozszerzała? To osiągnąć można bardzo łatwo; weźmy jako przykład tak panującą zarazę świńską. Według obliczenia z dnia 31 grudnia 1890 r., liczba nierogacizny wynosiła w całej Austrii 3,549.700 sztuk. Gdyby zatem premia za jedną sztukę trzody i za jeden rok nie była tak nisko ustanowioną, to można zebrać taką kwotę premij, któraby pozwoliła — powiedzmy: państwowej instytucji ubezpieczenia bydła — oddać po prostu pod pałkę wszystkie wewnątrz tej połowy monarchii zagrożone zarazą (pomorem), chore lub podejrzane świnię, a liczba takich wynosiła 10188 sztuk według ostatniego urzędowego wykazu z dnia 20 sierpnia 1896 r. Rachujemy, że

jedna sztuka kosztuje złr. 30, zatem 305.640 złr.
z tego odliczyć należy 50% wartość mięsa 152.820 złr.

zatem pozostaje 152.820 złr.

do zapłacenia za zabita trzodę i w ten sposób skończyliśmy z zarazą (pomorem) na świnię w najkrótszym czasie na całym terytorium Cislitawii. Tak postąpiono z zarazą płucną i tak w najkrótszym czasie postąpić można z wszystkimi innymi zaraźliwymi chorobami; naturalnie ze względu na dalszą hodowlę należałoby bardzo ostrożnie postępować przy innych niebezpiecznych chorobach.

Zakład ubezpieczenia bydła — nazywam go państwowym zakładem ubezpieczenia bydła — pokrywszy w krótkim czasie koszt, przystąpić może do tworzenia funduszu, pozwalającego na zmniejszenie premij, albo wyższe odszkodowanie zabitego bydła, a to jedno przemawia już za tem, że przymusowe ubezpieczenie stworzone może być tylko za pomocą jednej ręki bez spekulacji na zyski, jedynie w interesie handlu, przemysłu i rolnictwa.

O handlu bydłem wewnątrz monarchii tyle tylko zamierzam podnieść, że spadł on znacznie, że setki handlarzy bydła zubożało i musiało złożyć arkusze podatkowe, co zresztą łatwo zrozumieć można, jeżeli np. w Galicyi na ogólną liczbę 72 powiatów politycznych, niemniej jak w 36 taka lub inna zaraza silnie panuje.

Zważywszy wszystkie przywiedzione okoliczności, przedkłada podpisany następujący wniosek:

- 1) Szanowna Izba uchwalić raczy, że albo sama, albo w porozumieniu z siostrzanami instytucjami w państwie, wniesie petycję do Wysokiego c. k. Ministerstwa handlu, ażeby w interesie rodzimego handlu i wywozu skutecznionem zostało jak najrychlej wprowadzenie w życie przymusowego ubezpieczenia bydła w należytej formie.
- 2) Odpisy petycji niniejszej mają być doręczone z prośbą o poparcie Ministerstwu spraw wewnętrznych, Ministerstwu rolnictwa, Ministerstwu kolei żelaznych, Ministerstwu skarbu, ewentualnie Stowarzyszeniom rolniczym, władzom krajowym i Posłom do Rady państwa z miasta Krakowa.

D. Mandel.

Kraków we wrześniu 1896.

Do archiwu

107797

[Signature]

ИЗДАНИЕ № 10-12
ВЫПУСК № 1009

12

1897

VI

POD: dnia 17/V 1897

L: 1125

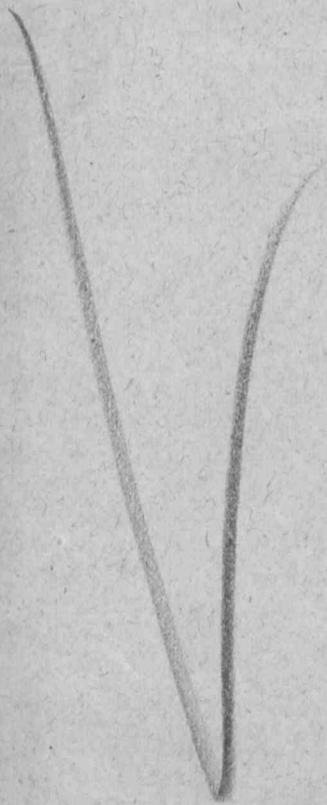
13
VI

№ 1125
WIDŁY
KONARCI

P. z. u względem przedłożenia wniosków
subw. na rok 1898 w dziele chowu bydła
rogatego, trawy chlewnej; owiec i drobin.

L. 1125/82

ODZIAŁ
JHWENTARZY

I Horovich

Wie es dem hohen K. K. Ministerium bekannt ist hat uns der Galizische Landesauschuss eine jährliche Subvention von 2000 fl. zu Zwecken der Hebung der Horovichrucht, auf die Dauer von 10 Jahren vom J. 1893 ab gerundet zugesichert.

Heuer verpflichtet das ~~fünft~~^{sechste} Jahr ~~wo~~^{seitdem} uns auch das Hochk. Ministerium eine Subvention in derselben Höhe gü-tigst zu ertheilen geruthigert.

In der Hoffnung dass uns die Mittel auch für die Zukunft ^{würden} gewährt werden haben

Leidlich bereits namhafte Resultate aufzuweisen vermögen und sollte in der folgenden Zeit noch weiteres Steigen dürfte. Sie beheren es, zillien Resultate: ~~und~~ das Stand der Vatt- und Halbbat vortheilhaft und der ^{Spring} Stationen sind im ^{Jahre} dem ^{bezug} vorgelegten ^{Stück} ^{aus} fählich gerichtet und in Tabellen zusammengefasst. Man uns ein Moment herauszuziehen erstehen wie uns auf die Zahl

~~Sich der Hoffnung ergebend dass das hohe K. K. Ministerium aus dieser Beihilfe nicht entziehen wird haben wir auf diesem Gebiete ^{anzustrengen} eine Action ^{mitgenommen und fortgesetzt} ~~begonnen~~, welche im Laufe der Jahre, hoffen wir, erhebliche Resultate tragen wird.~~

Um nur ein Beispiel zu geben wie die Thätigkeit auf Grund der zugesicherten Subvention rasch fort-schreitet, weisen wir auf die Zahl unserer eigenen Gemeinde Stier-Sprungstationen ^{hinzuweisen}.

Im Jahre 1892 haben wir derselben 42 gehabt, im vorigen Jahre 154 und heuer haben wir deren über 180. (Ausserdem subventioniren wir Stationen mit fremden Stieren.) Unsere Stammherden liefern schon heute ein Tuchmaterial welches mit dem Bälischen concurren kann

Nur mit Hilfe des Hohen K. K. Mi-
nisteriums, können wir die begonnene
Arbeit fortführen und ersuchen
demnach achtungsvoll um eine
weitere Subvention von 20.000 fl.
zu Zwecken der Hebung der Schweine-
züchtung für das Jahr 1898.

II Boostenwick

hat

Die Schweinezucht ist der größten
Bedeutung für unsere Landbevöl-
kerung, ein jeder Bauer ist auch
Schweinezüchter und die Besserung
der Qualität kann ^{durch} die Preis-
~~erhebung~~ der Waare (um Millionen)
den Reichtum unserer ~~Folke~~ steigern

Erhöhung des Preises

[das Vorzügen der Kleinzüchter]

Demnach trachten wir ~~noch immer~~
möglichst viel Gemeinde Eber-Sprungs-
stationen zu errichten deren wir, dank
der Hilfe des Hohen K. K. Ministeriums
im Laufe der Jahre 1895 und 1896, ^{über} 40
errichten konnten und deren Zahl im
laufenden Jahre bis ^{zu} 50 Steigern wird.

Die Kreuzung unseres Landschlages
mit Yorkshire-blut gibt ausgereich-
nete Resultate und bildet eine sehr
geru gekaufte Waare.

Stierfart

Da wir aber ^{an} die Stationen nur
Sprungfähige Eber abgeben können,
gleichzeitig aber auch reinblütige
Thiere zur ^{Art} Züchtung unserer Schweine-
Zuchtanstalten im Auslande ankau-
fen, und weitere Schweinezuchtstati-
onen deren wir schon 80 besitzen, als
^{Prüfungs} Sprungquellen von Gemeinde Ebern
errichten müssen, bitten wir das
Hohe K. K. Ministerium ersucht
in diesem Jahre um eine höhere
Subvention zu diesen Zwecken, nämlich

Semlermeister
Vas. F. H. R. H. C.

Vorwiegend im nächsten Jahre zwei oder
drei Landweine-Zuchtanstalten vorzulegen
beabsichtigen, da ⁱⁿ ~~unserem~~ ^{unserem} Untergang des Land-
schweines mit der Zeit vorausschen, und wegen des
sehr guten Kreuzungsergebnisses diesen Landschlag
vor dem gänzlichen Untergange schützen wollen.

um 7000 fl. ötr. W.

Nur von der Höhe der erreichten jährlichen Subventionen wird es abhängen wie lange Zeit wir brauchen werden um aus Galizien eine der ersten Schwein-Export-Provinzen zu machen. Wir bedürfen dieser ergiebigen Staatshilfe für das nächste Jahr umsomehr da wir auch in diesem Jahre große Verluste im Rostfleischstande durch die allgemein verbreitete Schweine-seuche erlitten haben.

III. Schafe

Die uns im Vorjahre gütigst gewährte ~~ertheilte~~ Subvention, haben wir zum Ankaufe einer größeren Zahl russischer schwarzer ^{Fein-}Wollschafe und zur Gründung von Cotswold und Oxfordshiredown Stamm Herden verwendet.

Wir haben bis Ende des Jahres 1896 8 Stamm Herden und 7 ~~Produktions-~~Produktionsstätten errichtet und beabsichtigen mit Hilfe der uns gütigst ertheilten Staatsubventionen unser Ziel weiter zu verfolgen.

Die Nachfrage nach russischen „Brunke“ Schafen steigt sich bei uns mit jedem Jahr, und ~~wirklich~~ ^{in der That} auch liefern sie das entsprechende Material zur Veredlung unserer schwarzen ^{rauer} Schafe.

Um nur theilweise ^{den} in dieser Richtung einflussenden Forderungen entsprechen zu können, so wie zur Gründung ~~wiederum in diesem Jahre~~ zweier englischer Mastschaf-Stamm-Herden eruchen wir das Hohe K. K. Ministerium

Von zwei weiteren

um eine Subvention von 4000 fl
pro 1898 zu Zwecken der Hebung
der Schafzucht.

IV. Geflügelzucht

Zur Hebung der Geflügelzucht
namentlich zur Unterstützung
der seit ^{einigen} Jahren in Jaroslau
organisierten und sich günstig ent-
wickelnden Ornithologischen Gesellschaft.
ersuchen wir um folgende Anwei-
sung der mit dem Erlaß vom
22/1 1896 Nr. 22402, für drei Jahre
gütigst genehmigten Subvention
in Betrage von 500 fl.

~~Leuberg 18/5 97~~ ~~Vizepräsident~~
Alle diese obigen Subventionsanträ-
ge zusammenstellend ersucht
demnach das gefertigte Comité
für Thierzucht pro 1898 um
nachstehende Beiträge:

Zur Hebung der Rindviehzucht	20.000 fl.
Zur Hebung der Schweinezucht	7.000 fl.
Zur Hebung der Schafzucht	4.000 fl.
Zur Hebung der Geflügelzucht	500 fl.
	<hr/>
	31.500 fl.

Das Comité der
K. k. galizischen Landwirtschafts-Gesellschaft

Vizepräsident

J. J. J.

M. J.

U. J.

137
9

T

Rosnowski

Dr

W. Tomasz Crankowski
Deputatskiygo Kormandnie
Saluberskiygo Stata
Naspluher u Kamisier
Padolekia

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.